

Jaunas ēras sākums

Это не разница в пределах ряда, а переход в другой род...

Karens Svasjans

Nu tas ir noticis. 2013.gadā sākās jauna ēra. Mainās terminoloģija. Līdz šim mēs teicām „pirms mūsu ēras” vai „mūsu ēras”. Tagad vārds „mūsu” ir jānomaina ar vārdu „viņu”. Par to, kas ir noticis līdz 2013.gadam, tāpēc pareizi ir jāsaka „pirms **viņu** ēras”. Par to, kas notiek no 2013.gada, tāpēc pareizi ir jāsaka „**viņu** ēras”. Piemēram, par šī teksta sacerēšanu pareizi ir jāsaka: „Šīs rindas tiek rakstītas viņu ēras laikā – 2013.gada sākumā”.

„**Mūsu**”, - tie esam mēs – „baltā” rase. „**Viņu**”, - tie neesam mēs. „Viņi” ir citas rases – „melnā”, „brūnā”, „dzeltenā”.

Nu tas ir noticis. „Baltā” rase ir spiesta atsacīties no līdzšinējās hegemonijas uz planētas. Aizvadītajos gadu tūkstošos „baltā” rase bija pati sevi pasludinājusi par valdošo rasi. „Baltā” rase pati bija savu civilizāciju pasludinājusi par galveno civilizāciju uz planētas.

Bet zīmīgākais – citas rases („viņi”) pakļāvās hegmona gribai. Citas rases vairāk vai mazāk brīvprātīgi atzina savu otršķirīgo lomu. „Viņu” civilizācijas samierinājās ar hegmonu un ne reti pašas sāka „piarēt” hegmona prioritāti. Proti, Dieva dotās tiesības būt saimniekam uz planētas.

Saprotams, visu izšķir demogrāfija. Demogrāfiskais imperatīvs ir tik neatlaidīga prasība, ka to nevar ignorēt neviens. Nevar neko izmainīt pat ar fizisko spēku (amerikāņu dārgo „*Hard power*”). Cilvēku skaits, dzimstība un mirstība nosaka jebkuras ģimenes, tautas, nācijas, civilizācijas likteni un kultūras attīstību.

No cilvēku skaita tagad ir atkarīgs arī hegmona statuss. „Baltie” nekad nebija procentuālā pārkumā. „Baltie” vienmēr bija minoritāte planētas cilvēku populācijā. Neskatoties uz to, „baltajiem” līdz šim tomēr izdevās valdīt un uzvesties kā majoritātei. 1960.gadā „baltie” bija viena ceturtdaļa no planētas iedzīvotājiem. 2000.gadā – viena sestā daļa, bet 2050.gadā būs tikai viena desmitā daļa. Piemēram, musulmaņi 1990.gadā bija 19,9% no planētas iedzīvotājiem, 2000.gadā – 21,6%, 2010.gadā – 23,4%, bet 2020.gadā būs 24,9%, 2030.gadā – 26,4%. Savukārt ķīnieši 2012.gadā bija 19,4% no planētas iedzīvotājiem.

Atkārtotju, uz planētas viss ir atkarīgs no cilvēku skaita. Tas, pirmkārt.

Otrkārt, pret planētas iedzīvotājiem ir jāizturās kā pret vienotu veselumu – vienotu sistēmu. Planētas iedzīvotāju kontingents ir tāda pati sistēma kā jebkura materiālā vai mentālā sistēma. Tai ir sava struktūra, un starp tās elementiem pastāv organiskas sakarības. Planētas iedzīvotāju kontingents ir atklāta pašorganizācijas sistēma.

Mūsu (eiropēdu) demogrāfiskā kompetence nav pārāk lietpratīga un bagāta ar dziļām zināšanām. Demogrāfija kā zinātniskā disciplīna par iedzīvotāju virzības („atražošanas”) likumsakarībām radās tikai XIX gs. beigās. Jēdzienu „demogrāfija” pirmo reizi lietoja franču valodā 1855.gadā.

Taču, kā parasti, viss sākās jau antīkajā kultūrā. Jau tolaik tādi domātāji kā Platons un Aristotelis saprata iedzīvotāju skaita aktualitāti cilvēku dzīvē un valsts institucionālajā efektivitātē. Platons un Aristotelis jūsmoja par valsts iedzīvotāju nelielu skaitu. Tikai valstīs ar nelielu iedzīvotāju skaitu pilnā mērā var nodrošināt sociālo harmoniju. Aristotelis atļāva atbrīvoties no slimiem un „liekiem” bērniem, kā arī veciem cilvēkiem.

Nav daudz vēsturnieku, ekonomistu, sociologu, kuri savos pētījumos respektētu iedzīvotāju skaitu un no tā daudzuma aplūkotu cilvēku dzīvi. Eiropiešu kultūrā tiek minēts F.Brodels, K.Jaspers, I.Vallersteins, N.Konrāds, I.Djakonovs, V.Zombarts, H.Ortega-i-Gasets. Viņi savās zinātniskajās studijās ņēma vērā iedzīvotāju skaitu.

Interesanti, ka līdz pat šodienai demogrāfijā vislielāko ieguldījumu ir devuši nevis paši demogrāfi, bet citu zinātņu pārstāvji. Piemēram, kriminologs Leons Radzinovičs (1906-1999), politiķis Ādolfs Landrī (1874-1956), sociologs Vorens Tompsons (1887-1975), fiziķis Sergejs Kapica (1928-2012).

Demogrāfi visbiežāk ir spējīgi domāt tikai savas valsts tautas skaitīšanas rezultātu ietvaros. Plašāks skatījums viņus neinteresē. Tā tas ir joprojām. Daudzi demogrāfi kritiski izturās pret demogrāfiskā imperatīva principu. Viņi netic, ka pasaules iedzīvotāji veido vienotu sistēmu.

Demogrāfijas teorijā viens no svarīgākajiem jautājumiem ir jautājums par to, ko šodien sauc par demogrāfisko pāreju. Tik tikko minētie speciālisti ir devuši vislielāko ieguldījumu demogrāfiskās pārejas koncepcijas izveidē. Īpaši tas attiecas uz Sergeju Kapicu, kurš izstrādāja matemātiskos modeļus planētas iedzīvotāju skaita dinamikas aprēķiniem un prognozēm. Viņa hipotēzes pilnā mērā apstiprinās. Viņa darbs noteikti ir pelnījis Nobela prēmiju.

Mēs pašlaik dzīvojam unikālas demogrāfiskās pārejas laikā. Sergejs Kapica par demogrāfisko pāreju sauc periodu, kad planētas iedzīvotāju skaits lielā atrumā pieaug, pēc tam pieauguma temps samazinās un iedzīvotāju skaits stabilizējās. Demogrāfiskās pārejas beigās uz planētas izveidosies pavisam cita dzīve. Teiksim, 2050.gadā garīgā un materiālā kultūra radikāli atšķirsies no patreizējās kultūras.

Demogrāfiskai pārejai ir vairākas būtiskas iezīmes. Demogrāfiskā pāreja attiecas tikai uz „krāsainajām” rasēm. „Krāsaino” iedzīvotāju skaits nemitīgi pieaug no 1950.gada. Tā tas turpināsies līdz mūsu gadsimta vidum. Tad uz planētas dzīvos 12-13 miljardi (S.Kapicas prognoze), no kuriem „baltie” būs tikai viena desmitā daļa.

Demogrāfiskās pārejas laikā par „baltajiem” atbilde ir lakoniska – noveco un izmirst. „Balto” cilvēku dzimstība samazinājas jau kopš XX gs. 30 gadiem, bet īpaši pēc II Pasaules kara.

„Balto” cilvēku demogrāfiskā pāreja (vēl saka - demogrāfiskais sprādziens) bija XIX gadsimtā. Tolaik eiropiešu iedzīvotāju skaits negaidīti palielinājās trīs reizes. Pirms tam eiropiešu mirstība un dzimstība virzījās līdzsvaroti – bez krasiem kāpumiem un kritumiem. Iedzīvotāju skaits pieauga pakāpeniski.

Tas attiecas arī uz planētu kopumā. Planētas iedzīvotāju skaita ļoti intensīvs pieaugums pirmo reizi sākās 1950. gadā un ilgs apmēram 90 gadus. 1.gadsimtā uz planētas dzīvoja 200 miljoni cilvēku, 1825.gadā – 1 miljards, 1925.gadā – 2 miljardi, 2009.gadā – 6,6 miljardi, 2012.gadā – 7 miljardi. Pirmais miljards tika sasniegts miljons gadu laikā, otrais miljards – 100 gadu laikā, trešais miljards – 40 gadu laikā, ceturtais miljards – 15 gadu laikā, piektais miljards – 10 gadu laikā. Pieauguma temps ir fantastisks.

Internetā ir uzstādīts planētas iedzīvotāju „pulkstenis”. Tas rāda, cik bērnu tik tikko piedzima. „Pulkstenis” tikšķina ļoti ātri. Tajā brīdī (2013.gada 10.janvārī plkst. 11.35) rādīja kopējo iedzīvotāju skaitu – 7 090 750 907. Tiek uzskatīts, ka uz zemes katru sekundi piedzimts 21-22 bērni, bet mirst 18 cilvēki. Demogrāfisko datu precizitāte ir 3-5%.

Demogrāfiskā pāreja aktualizē daudzas neskaidras parādības. Tā, piemēram, kāpēc ir atšķirības rasu dzimstības jomā. “Balto” un pārējo rasu dzimstība neiet kopsolī. “Baltajiem” vispirms strauji pieauga dzimstība. Pārējām rasēm tas notiek tikai tagad.

Par rases dinamikas teorijas nepieciešamību rakstīju darbā “Teorijas deficīts jeb epītāfija baltajai rasei”. Darbs ir ievietots grāmatā “Iracionālā kapitālisma gramatika. Apceres par postindustriālā laikmeta kultūru” (skat.manā mājas lapā). Atkārtošu galveno.

Pašlaik mums nav rases dinamikas teorijas. Mums nav nekādu teorētiski vispārinošo priekšstatu par rases vēsturisko virzību – rašanās cēloņiem, attīstības un bojāejas nosacījumiem, rases likteni pēc „nāves”, rases adaptācijas, inkulturācijas, socializācijas spējām, rases antinomiskumu, difūziju utt.

Mums ir civilizācijas teorijas, etnoloģiskās un kultūras teorijas, izskaidrojot un pamatojot civilizācijas, tautas un tās kultūras pastāvēšanas funkcijas, faktorus un likumsakarības. Bet mums nav rases dinamikas (pastāvēšanas, attīstības) teorijas.

Rietumu civilizācijas intelektuālās aprindas nekad nav pievērsušās tādai tematikai. Eiropiešu intelektuālās un pseidointelektuālās aprindas ir interesējušās tikai par rasismu un kraniālo indeksu, visatļautībā triumfējošajām kaišmatinajām un staltajām dolihokefālajām („gargalvainajām”) āriešu bestijām un viņiem padevīgi kalpojošajiem brahikefālajiem („īsgalvainajiem”) pigmejiem. Antroposocioloģija un tajā skaitā savā laikā Rietumeiropā slavenā internacionālā rasu antropoloģiskā skola (francūzis Ž.-A.Gobino, ģermanofils anglis H.S.Čemberlens, vācieši O.Ammons un L.Voltmans, polis L.Gumplovičs) XIX.gs. otrajā pusē un XX gs. sākumā noskaidroja galvenokārt to, ka katra rase ir nemainīga, katrai rasei ir savas specifiskās kultūras spējas un starp rasēm notiek cīņa.

Tagad cīņas laiks ir beidzies. „Baltā” rase padodās. „Baltā” rase saprot, ka turpmākā cīņa ir bezjēdzīga. Demogrāfiskā pāreja jau tagad ir radījusi citu rasu nomācošu kvantitatīvo pārākumu. Naivi un bezcerīgi ir censties saglabāt savu hegemoniju. Spēku samērs ir tik grandiozs par sliktu „baltajiem”, ka viņu eiropocentriskās un cita tipa (amerikāņu) centriskās ambīcijas kļūst smieklīgas pat pašu eiropiešu aprindās.

„Baltās” rases vārdā publiski padodās tās saimnieks – ASV, kas reizē ir arī visas planētas hegmons. ASV patētiski atsakās no savas vadošās lomas – ģeopolitiskā pārākuma. ASV atzīst savu nespēju turpmāk saglabāt hegemoniju. ASV vairs nespēj uzņemties atbildību par visu cilvēci.

Praktiski tas nozīmē, ka padodas ne tikai amerikāņi, bet visi "baltie". Eiropā un citur dzīvojošie „baltie” pēc II Pasaules kara ir samierinājušies ar ASV hegemoniju. Tāpēc šodien viņiem nav nekas pretī, ka visu „balto” vārdā pasauli uzrunā amerikāņi. Arī citas civilizācijas zina, ka „balto” mentors un rupors ir ASV. Citu rasu pārstāvji tādējādi var priecāties par savu uzvaru – galvenais pretinieks ir padevisies un oficiāli to paziņojis visai cilvēcei.

Pirms neilga laika padošanās tika oficiāli paziņota amerikāņu valsts augstākajā līmenī. Tas notika ASV Nacionālās izlūkošanas padomes analītiskajā ziņojumā „Globālās tendences 2030: alternatīvās pasaules”.

Minētā padome tādus ziņojumus gatavo regulāri. Tiem ir izšķirošā loma valsts politikā. Ziņojuma sagatavošanā piedalās valsts drošības iestāžu un izlūkdienestu vadošie speciālisti. Ziņojums ir sava veida rokasgrāmata Baltajam namam, parlamentam un visai valsts sabiedrībai. Ziņojums nosaka ārpolitiku, mediju idejisko orientāciju, sociālo zinātņu attīstību utt.

Nesen publicētā ziņojuma apjoms ir 140 lapas. Tā galvenais uzdevums ir analītiski formulēt globālos trendus, megatendences un svarīgākos faktorus pasaules attīstībā no amerikāņu interešu viedokļa.

Ziņojumā tiek izvirzīti četri iespējamie scenāriji pasaules visdažādāko procesu virzībā līdz 2030.gadam. Vēsturiski unikāli ir tas, ka nevienā no četriem scenārijiem netiek plānota ASV hegemonijas saglabāšanās. Tā ir līdz šim nebijusi situācija – ASV pati brīvprātīgi atsakās no sava vadošā stāvokļa. Līdz šim tā nekad nebija. ASV vienmēr prognozēja savas hegemonijas turpināšanos. Tagad ir noticis vēsturiski kardināls pavērsiens – ASV vairs netic savām iespējām saglabāt vadošo lomu.

Ziņojumā ir norādīts, ka 2030.gadā neviena valsts nebūs pasaules hegmons. Uz planētas formējās jauni un varenī spēku centri. Demogrāfisko izmaiņu rezultātā turpinās ne tikai urbanizācija un migrācija, bet arī atsevišķu zemju ģeopolitiskā potenciāla pieaugums Austrumāzijā un Latīņamerikā. Tas ir grandioza mēroga potenciāls. ASV vairs nevarēs ģeopolitiski uzkundzēties pārējiem.

Pirms specdienestu ziņojuma pasaules sabiedrisko domu morāli sagatavoja amerikāņu „revolūcijas spogulis” slavenais analītiķis Z.Bžežinskis. Viņš savās publikācijās jau daudzus gadus pauž ASV nacionālās drošības nostādnes neformālā un neoficiālā veidā plašai lasītāju saimei. Viņa grāmatas un raksti tiek tulkoti daudzās valodās.

Z.Bžežinskis 2012.gadā izdeva grāmatu „*Strategic vision: America and the crisis of global power*”. Tajā apskatīta ASV globālās varas krīze.

Grāmata savā dziļākajā būtībā ir veltīta planetārās varas nodošanai citiem. Amerikāņi atsakās no planetārās varas un to uztic citiem spēkiem. Grāmatā centrālais jēdziens ir „*devolution*” – varas tiesību atdošana, nodošana. ASV ir spiesta izvēlēties devolūciju – atsacīties no hegemonijas. Autors atgādina, ka ASV ir „Dieva izvēlēts hegmons pasaules politikā”. Bet tagad sākās citi laiki.

Dievs ir novērsies no amerikāņiem, un tādējādi slavenais analītiķis ir spiests atzīt daudzpolāras pasaules izveidošanos. Tas esot objektīvs process. Amerikāņu varenības devolūcija ir vēsturiski pamatota. Pasaules spēku balanss no Rietumiem pārsviežās uz Austrumiem. Ķīnieši var nomainīt

amerikāņus.

Z.Bžežinskis cenšas brīdināt par devolūcijas sekām. Devolūcija stimulē jaunus draudus. Uz planētas pēcamerikāņu laikā var iestāties neskaidrība un sākties globālās hierarhijas nestabilitāte. Amerikāņu hegemonija garantēja stabilitāti. Turpmāk būs sajukums un haoss.

Autors izsakās par visu „balto” likteni. Viņaprāt Rietumu globālā dominēšana jau ir pagātnē. Taču Rietumi vēl ir dzīvi. Eiropiešiem joprojām ir jāuzticās amerikāņiem. Citādi eiropiešus gaida bojāeja. Tas attiecas arī uz tām zemēm, kuras aprūpē ASV. Ja amerikāņu gādība izbeigsies, tad šīs zemes ies bojā. Z.Bžežinskis nosauc samērā daudzas valstis („izmirstošus bioloģiskos veidus”). Tās var izzust, ja amerikāņi pārtrauks par tām rūpēties. Šo valstu skaitā, piemēram, Grūzija, Ukraina.

Profesionālās subkultūrās labi ir zināms, ka par demogrāfiskās pārejas sekām tiek runāts un rakstīts jau sen. Analītiskā doma jau sen ir apzinājusies demogrāfiskās pārejas grandiozās sekas ne tikai eiropiešu, bet visas planētas iedzīvotāju tagadnē un nākotnē. Z.Bžežinska pieeja seku analizē drīzāk atgādina demonstratīvu optimismu un nevēlēšanos samierināties ar notiekošo. Viņš vēl negrib apklusināt uz mūžu mūžiem amerikāņu tradicionālās ambīcijas.

Rietumu analītiskās domas gudrākā un drosmīgākā daļa jau sen ir izpratusi „balto” cilvēku drūmo likteni. Tiesa, saruna par to ne visur ir iespējama atklāta un patiesa. Gudru un drosmīgu zinātnieku un filosofu noklusēšana un vajāšana nekaunīgi turpinās. Rietumu politkorektuma kloākā nav pieņemts godīgi teikt patiesību ne par demogrāfiskajām reālijām, ne par Rietumu cilvēku vainu savā demogrāfiskajā katastrofā. Rietumu valstīs nav pieņemts runāt par vietējās populācijas degradāciju.

Saprotams, nav viegli runāt par „dzīrēm mēra laikā”. Nav viegli izskaidrot šī principa ģenēzi mūsdienās. Tas ir bezjēdzīgs dzīves princips. Tas ir iespējams tikai pilnā mērā apzinoties savas bojāejas neizbēgamību. Cilvēks zina, ka drīz mirs. Tāpēc viņš pārtrauc domāt un nododās orgijām. Tāda situācija ir iespējama atsevišķa indivīda līmenī. Tāda situācija ir iespējama tautas līmenī. Vēsture atgādina daudzus piemērus. Tagad mēs uzzinām, ka tāda situācija ir iespējama arī atsevišķas rases līmenī (rases dinamikas teorija var palīdzēt to visu izskaidrot). „Balto” cilvēku rase jau labu laiku (no XX gs. 70.gadiem) dzīvo atbilstoši principam „dzīres mēra laikā”.

Rietumu cilvēki tagad ne par ko nedomā. Viņi dzīvo tagadnei un bauda tagadnē iespējamās baudas – maniākālo patērēšanu un glamūra industrijas produkciju. Tā kādreiz uzvedās Romas pilsoņi, apzinoties savas varenības galu. Reālajā dzīves īstenībā princips „dzīres mēra laikā” tagad ir ļoti populārs. Tagad ne velti analītiķi ļoti bieži šodienas dzīvi salīdzina ar dzīvi Romas impērijas sabrukuma periodā. Modē ir atcerēties sociālo haosu un morālo izlaidību citos vispārējā sajukuma posmos.

Ne visi grib ticēt demogrāfiskās pārejas sekām. Daudzi domā, ka demogrāfiskā pāreja viņus neskar. Tas it kā esot priekš viņiem tāls un svešs process, kas tiešā veidā viņu dzīvi neietekmē.

Bet tā tas nav. Demogrāfiskā pāreja attiecas uz katru cilvēku. Iemesls nav noslēpums. Vēstures lielle notikumi atsaucās uz katra cilvēka dzīvi. Vēstures lielle notikumi tiešā vai netiešā veidā skar katru cilvēku. Pie tam skar pašu svarīgāko viņa dzīvē – morāles vērtības, paaudžu saistību, garīgo un materiālo labklājību, dažādus sadzīves procesus, izglītību, profesionālo karjeru utt.

No vienas puses to vajadzētu zināt katram izglītotam indivīdam. Tās ir zināšanas, kurām vajadzētu ietilpt katra indivīda kulturoloģiskajā kompetencē. Diemžēl (no otras puses) kulturoloģiskā kompetence mūsdienu sabiedrībā ir retums. Dažās vietās tiek apzināti liegta izglītība un plašos saziņas līdzekļos. Bet dažās vietās tauta ir tik stulba, ka vispār nav spējīga uztvert, par ko šajā gadījumā tiek runāts. Kulturoloģiskajās zināšanās atspoguļojās cilvēces vēsturiskā pieredze un kultūras attīstības likumsakarības. Šīs zināšanas var palīdzēt izprast šodienas realitātes. Var palīdzēt pretoties sociāli un tikumiski graužošajai darbībai, kas vadāmā haosa laikmetā ir ikdienišķa izpausme ne tikai Austrumeiropā. Taču kulturoloģiskā kompetence nav vajadzīga. Viegļāk ir idejiski manipulēt ar kulturoloģiski nekompetentu auditoriju.

Acīmredzot daudzi var nesaprast, ka viņu šodienas dzīves veids („dzīves mēra laikā”) ir organiski vienots ar demogrāfisko pāreju un tās psiholoģiskajām sekām. „Balto” cilvēku izmiršana, hegemonijas zaudēšana, migrantu plūdi, nonākšana citu rasu pakļautībā koncentrē unikālu psiholoģisko kompleksu. Daudzi var nezināt demogrāfisko statistiku, dzimstības un mirstības proporcijas utt. Daudzi var neticēt faktam par „balto” cilvēku izmiršanu un novecošanu.

Kā jau teicu, informāciju var apzināti slēpt no tautas. Turklāt (un tas ir visriebligākais) valdošās padibenes, tām kalpojošā inteliģence un mediji joprojām aktīvi propagandē seksuālās perversijas – homoseksuālistus, viendzimuma laulības, pederastu un lesbiešu iespējas adoptēt bērnus, „*childfree*” dzīves veidu utt. Joprojām tikai dažas „balto” valstis savas likstas atklāti un godīgi saista ar demogrāfiju un drosmīgi vaino paši sevi savā pagrimumā un bojāejā.

Demogrāfiskā pāreja ir cilvēces attīstības jauna stadija. Notiek planetāri globāls lūzums, un cilvēces turpmākā esamība iegūst jaunu trajektoriju. Šajā trajektorijā „baltajai” rasei ir atvēlēta jauna – sekundāra - loma. „Baltās” rases neierobežotās prioritātes ēra ir beigusies. Jaunā loma ir atbilstoša „baltās” rases stāvoklim; respektīvi, „nogurušās rases” un „nogurušās civilizācijas” stāvoklim. „Baltā” rase ir hēdonisma rase un hēdonisma civilizācija. Tādas kvalitātes rasei nevar būt primārā loma. Tādas kvalitātes rase ir nolemta iznīcībai. Vai tas notiks un kad tas notiks, par laimi tomēr vēl ir atkarīgs no pašiem eiropēdiem.

Krievijā ģeniālais Sergejs Kurginians pagaidām ļoti veiksmīgi cenšas saglabāt vismaz kādu daļu no „baltās” rases. Viņa kustība „Laikmeta būtība” („*Суть времени*”) jau ir kļuvusi par visu eiropēdu pēdējo cerību. To normāli cilvēki saprot ne tikai Eiropā. Par to pilnīgi negaidīti raksta pat Z.Bžežinskis savā jaunākajā grāmatā. Taču S.Kurginians laiku pa laikam godīgi atgādina, ka uzvara nebūt nav garantēta.

Demogrāfiskā pāreja ir kosmoloģiski transcendentāls fenomens. Tas funkcionē saskaņā ar saviem likumiem, nerēķinoties ar cilvēku individuāli eksistenciālajām vajadzībām. Turklāt cilvēku zināšanas par kosmoloģiski transcendentālajiem procesiem ir ļoti niecīgas. Sergejs Kapica nemēdza iedziļināties demogrāfiskās pārejas izcelsmes problemātikā. Viņš galvenokārt vērtēja mūsu nākotni. Kā īsts zinātnieks vērtēja godīgi un atklāti bez politkorektajām amorālajām vibrācijām.